

kal, že dává přednost Platónovi. Tato funkce pak už existovala po celou dobu trvání říše a objevuje se ještě za turecké okupace ve spojení s patriarchátem. Ióannés Xiflínos byl spíše učený teoretik nežli praktik, který by připravoval žáky na jejich budoucí povolání. Hlavní náplní vyučování na právnické škole bylo studium *Basilik* a analýza jejich vztahu k zákonodárství doby Justinianovy. Výrazným archaizujícím rysem byl návrat k latinské terminologii. Obsahem i metodou se výuka obracela do minulosti.

Živým potřebám doby neodpovídaly ani pokusy Michaela Psella, který stál v čele filozofického učiliště s titulem *hypatos tón filosofón*, to jest „konzul filozofů“, aplikovat na právní teorii novoplatónskou filozofii. Psellos sám nazývá tuto školu *gymnasion*, cvičišť. Učil posluchače grammatice, rétorice, stylistiky, četl s nimi antické autory, přednášel jim o dialektice, aritmetice a geometrii, astronomii, hudbě, fyzice, metafyzice i teologii, tedy téměř o celém tehdejší encyklopedickém vzdělání, které odpovídalo západnímu triviu a quadriviu. Psellovo dílo nám otvírá pohled na každodenní život byzantské školy s pilnými i nedbalými žáky, i když mnohé motivy připomínají rétora 4. století Libania a jsou asi zčásti i re-miniscencemi na četbu řečí a listů tohoto vzoru byzantské rétoriky. Metodika výuky vycházela z platónského dialogu a probíhala formou otázek a odpovědí, jak lze soudit z toho, že Psellos vyvíká svým žákům, že nevěnovali dost péče přípravě a že kladou otázky nazdařbůh. O generaci později působil na tomto učilišti, na němž už Psellos prosazoval platonismus, i novoplatonik IOÁNNÉS ITALOS (nar. 1025).

V 11. století ovšem nemáme žádný doklad o kontinuitě vysoké školy o čtyřech katedrách, specializovaných podle oborů, jak ji v 9. století v Konstantinopoli založil Bardas a v 10. století obnovil Konstantin VII. Nemůžeme s jistotou určit, jaká byla skutečná náplň funkce „konzula filozofů“. Není ani prokázáno, že by s Psellovým jmenováním bylo spojeno ustavení nové školy, vyšší, než byly školy ostatní. Víme jen, že Psellos působil na škole u chrámu sv. Petra a že měl pravomoc rozdělovat příležitostné odměny učitelům jiných škol.

V té době už jmenoval učitele některých škol konstantinopolský patriarcha. Církev tak postupně nabývala rozhodujícího vlivu na organizaci vyučování. Ve 12. století pak vznikla při konstantinopolském chrámu Hagia Sofía patriarchální škola, jejíž učitelé, *didaskaloi tés Megalés ekklésias* (učitelé Velkého chrámu) poskytovali rovněž encyklopedické vzdělání.

Intenzivnější studium starověké filozofie, zejména Platóna, ovšem brzy opět upadlo. „Zaniklo vysoké a vznešené jméno, úřadu filozofa“, praví rétor a aténský biskup Michael Chóniatés. Obnovil jej až císař Manuel Komnenos, do úřadu hypata však povolal teologa – diakona chrámu Hagia Sofía MICHAÉLA Z ANCHIALU (patriarcha 1170–1178). Ten se sice v děkovné nástupní řeči přihlásil k obnově filozofických studií, mělo však být zavrženo „vše nahnilé“. Psellův a Italův platonismus už nesměl být obnoven.